

Veiligheid E-Fiets in interactie met andere weggebruikers

Frank Westerhuis

Dick de Waard

Verkeerspsychologie Groep

Afdeling Neuropsychologie

Gedrags- & Maatschappijwetenschappen

Rijksuniversiteit Groningen

Inhoud

- › **Vergelijking ongevallen en risico**
  - Vergelijking Conventioneel met Elektrische Fiets
    - Dodelijke ongevallencijfers
    - (Ernstig) Letsel: Literatuur SEH-behandelingen
- › **Beknopt Literatuuroverzicht**
  - Snelheid
  - Oudere fietsers
  - Interacties en conflicten
- › **Conclusies in Context**

Dé Elektrische Fiets..

26-9-2023 | 3

- “E-bike”
- “E-Fiets”
- “Pedelec”

- › Trapondersteuning tot 25km/h
- › Max. 250 Watt Vermogen

Fietsdoden (CBS, 2022)

Jaar	Fietstype	Aantal doden ¹	Expositie ²	Risico ³
2019	Conventioneel	138	13,53	10,2
	Elektrisch	65	4,24	15,3
2020	Conventioneel	155	10,88	14,2
	Elektrisch	74	4,64	16,0
2021	Conventioneel	127	10,68	11,9
	Elektrisch	80	5,38	14,9

1. Bron: CBS (2022)

2. In miljard gefietste kilometers.

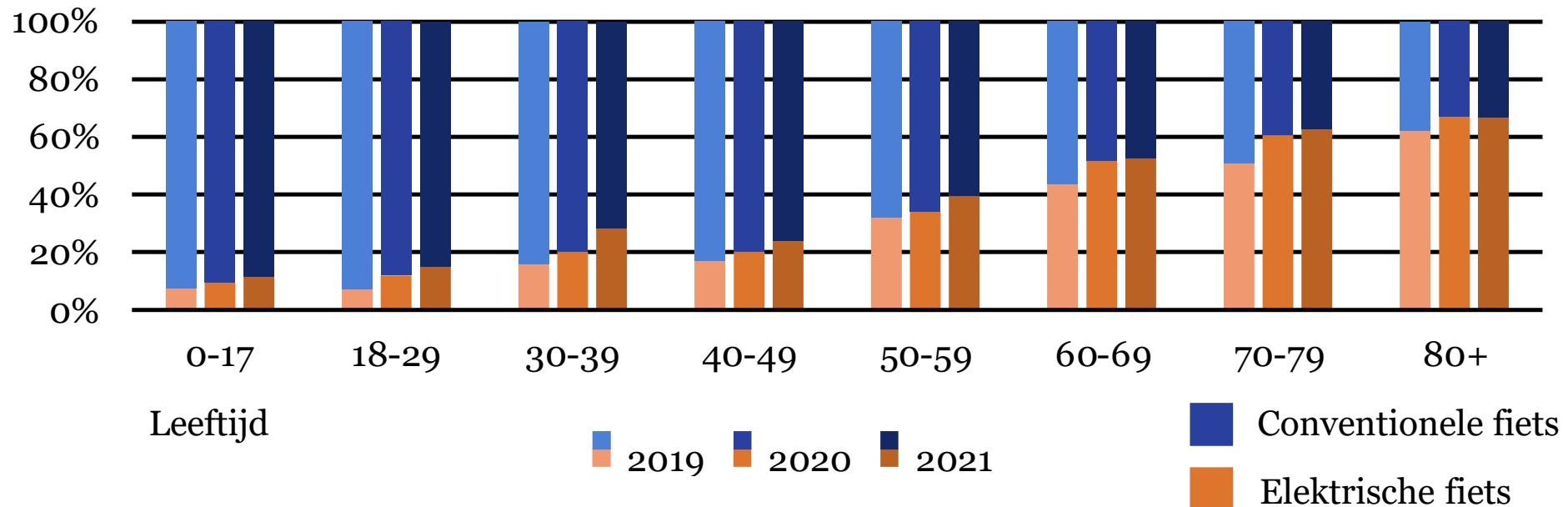
Bron: Onderweg in Nederland (ODiN; CBS, 2022)

3. Aantal doden per miljard kilometer

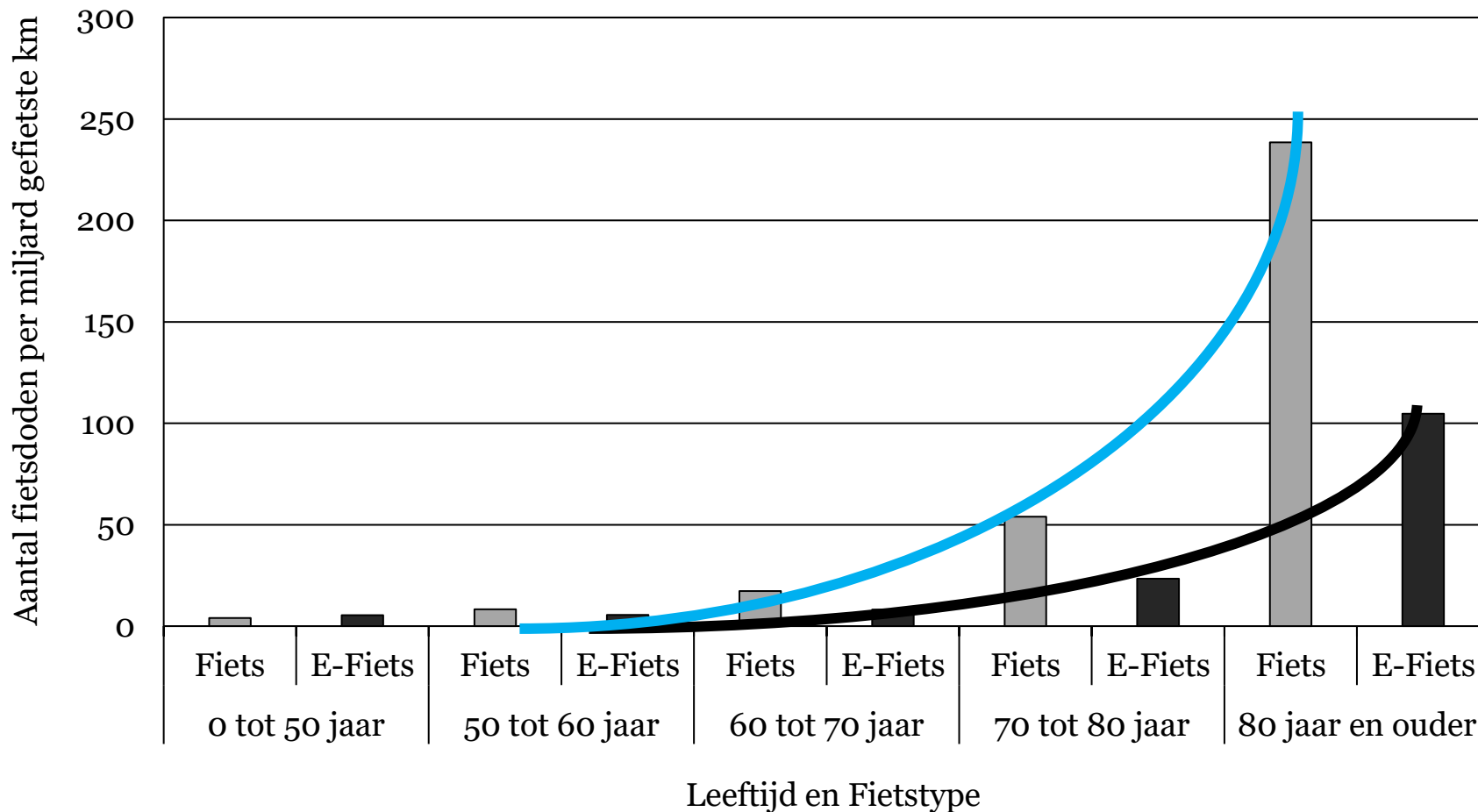
Maar...

Verdeling fietskilometers gemaakt op een conventionele of elektrische fiets in Nederland per leeftijdsgroep

Risico op een fietsdode per leeftijdsgroep en type fiets (2)

Tegenpartijen bij meervoudige ongevallen

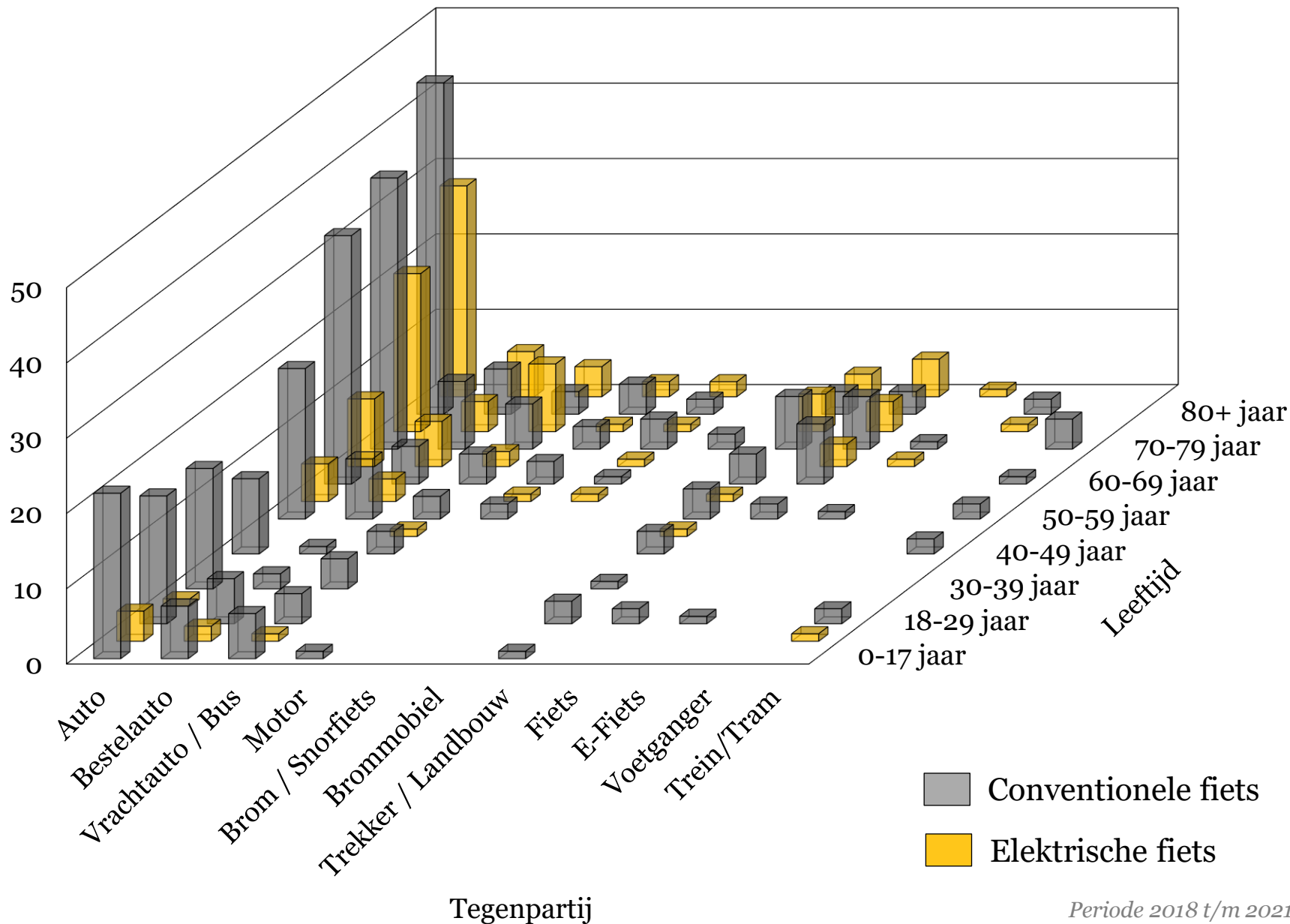
Bron Slachtoffertabel:

QLIK: Bestand geRegistreerde Ongevallen in Nederland (*SWOV, 2022*)

Bron Expositie: *OdiN+k* (*CBS, 2022*)

Aantal dodelijke ongevallen met tegenpartij,
 per fietstype en leeftijdsgroep

Tegenpartijen bij meervoudige ongevallen

Berekening risico:

Aantal fietsdoden per tegenpartij,
uitgesplitst naar fietstype & leeftijdsgroep slachtoffer

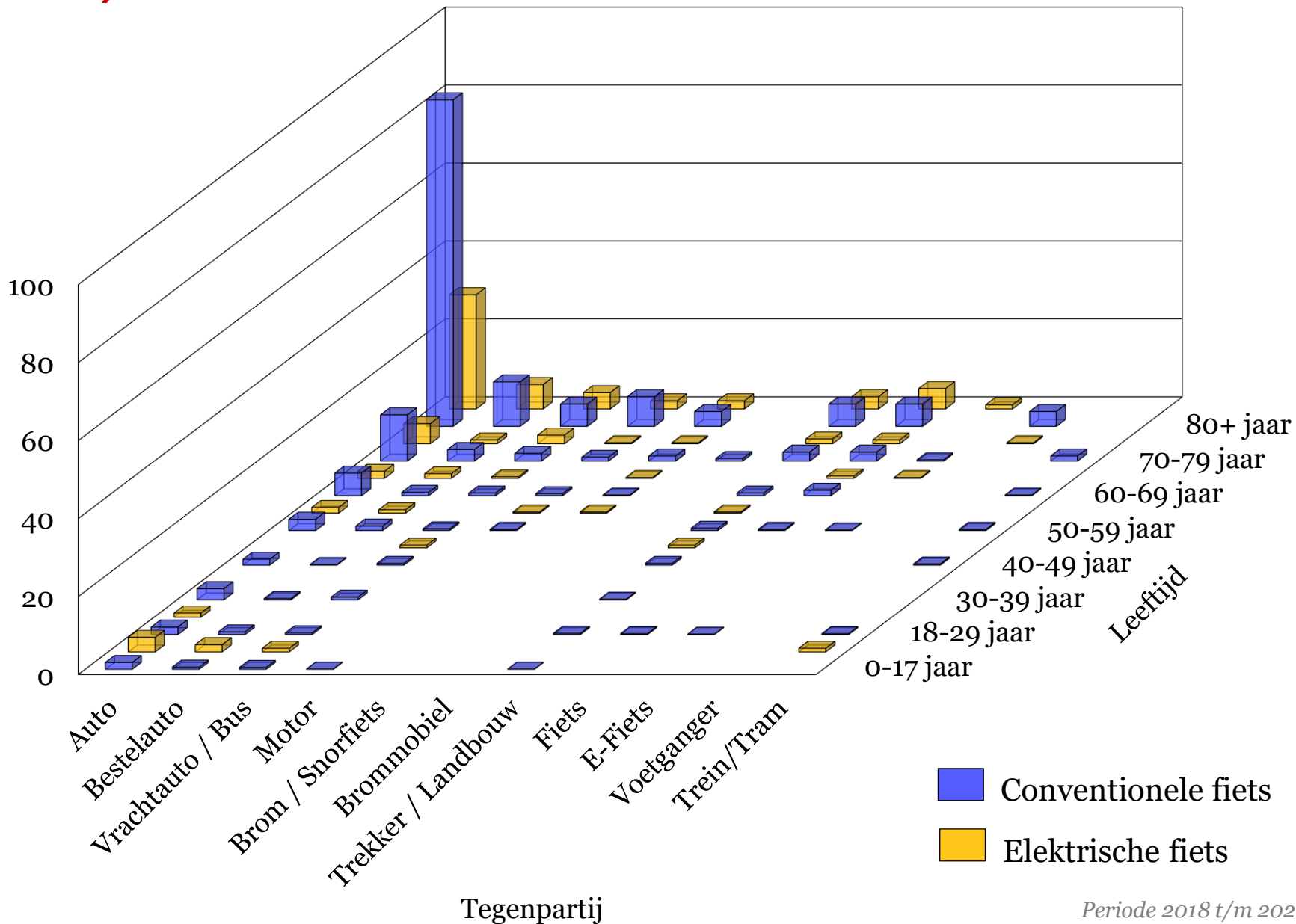
/

Aantal (miljard) gefietste kilometers behorende bij fietstype &
leeftijdsgroep van slachtoffer

Risico op een fietsdode n.a.v. een ongeval met tegenpartij, uitgesplitst per leeftijdsgroep en fietstype

Aantal dodelijke ongevallen per miljard gereden fietskilometers, per
 fietstype en leeftijdsgroep

SEH-Behandelingen

- › Fietsongevallen met (ernstig) letsel
- › Publicaties en rapporten 2011-2022
- › Sterker onderhevig aan onderrapportage
- › Nederlandse publicaties
- › Vergelijking fiets / E-fiets
  - Risico
  - Letselernst
  - Invloed van andere weggebruikers

Onderzoek / Publicatie	Periode	(Co)Variabelen / Correcties	Fiets / E-Fiets
Kruijer et al., (2013)	2011-2012	Leeftijd , Geslacht	Geen verschil*
Van Boggelen et al. (2013)	2011-2012	Leeftijd, Geslacht , Fietsafstand	Geen verschil**
Schepers et al. (2014)	2011-2012	Leeftijd, Geslacht, Fietsfrequentie	Hoger risico E-Fietsers***
Valkenberg et al. (2016)	2016	Leeftijd, Geslacht, Gezondheidsfactoren, Fietsfrequentie, Geschatte Fietsafstand	Geen verschil
Schepers et al. (2018)	2016	Leeftijd, Geslacht, Medicatie, Morbiditeit, BMI, Fietsfrequentie, Fietsafstand	Geen verschil
Schepers et al. (2020a)	2016	Leeftijd, Geslacht, Medicatie****, Morbiditeit, Coördinatie & Balansproblemen , Morbiditeit, BMI, Fietsfrequentie, Fietsafstand	Geen verschil
Krul et al. (2022)	2020	Leeftijd, Geslacht, Fietskilometers, BMI , Medicijngebruik, Lichamelijke klachten	Hoger risico E-Fietsers

* Een gedegen risico indicatie bleek niet mogelijk o.b.v. de data.

** Grote onzekerheidsmarges: wel verhoogd risico voor oudere vrouwen op een e-fiets.

*** Oudere vrouwen hebben lager risico op een elektrische fiets.

**** Anti-epileptica

Onderzoek / Publicatie	Periode	(Co)Variabelen / Correcties / Voorspellers in Model	Type verwondingen	Fiets / E-Fiets
De Guerre et al. (2020)	2007-2017	Leeftijd , Geslacht, Multitrauma , 'Niet-reguliere' Fietsongevallen, 1- of 2-zijdige ongevallen, Cerebrale Bloedingen	Meerdere	Mortaliteit: Geen verschil
Poos et al. (2017)	2014-2016	Leeftijd, Geslacht, Comorbiditeit	Meerdere	Aantal Opnames: Geen verschil*
Verbeek et al. (2019)	2016-2017	Leeftijd, Geslacht, Snelheid , Antistollingsmedicatie , Alcoholgebruik	Traumatisch Hersenletsel	Aantal TBI Opnames: Geen verschil
Verstappen et al. (2020)	2018	Leeftijd , Geslacht, Comorbiditeit , BMI, Snelheid, Alcoholgebruik, e.a.	Meerdere	Type Verwondingen: Geen verschil**
Van der Zaag et al. (2022)	2018-2019	Leeftijd, Alcoholgebruik , Comorbiditeit	Fracturen Kaak / Aangezicht	Incidentie: Geen verschil

* Opnameduur van E-Fietsers was wel langer dan Conventionele Fietsers. Geen uitspraken over invloed individuele correcties.

** Uitzondering: Relatief meer E-Fietsers hadden verwondingen aan de borstkas en aan de huid / zacht weefsel.

Onderzoek / Publicatie	Periode	(Co)Variabelen / Correcties	Fiets / E-Fiets
Kruijer et al., (2013)	2011-2012	Leeftijd , Geslacht	Geen verschil
Van Boggelen et al. (2013)	2011-2012	Leeftijd, Geslacht, Fietsfrequentie, Fietsafstand	Geen verschil
Schepers et al. (2014)	2011-2012	Leeftijd , Geslacht, Fietsfrequentie, Gezondheid, Fysieke klachten, Snelheid	Geen verschil
Valkenberg et al. (2016)	2016	Leeftijd, Geslacht	Geen verschil
Schepers et al. (2018)	2016	Leeftijd, Geslacht , Fietsfrequentie, Medicatie, Morbiditeit, Snelheid, BMI	Geen verschil
Schepers et al. (2020a)	2016	Leeftijd, Geslacht , Medicatie, Morbiditeit, BMI, Fietsfrequentie, Fietsafstand	Geen verschil
Krul et al. (2022)	2020	Leeftijd, Geslacht	Lager aandeel Ernstig Letsel E- Fietzers

Onderzoek / Publicatie	Periode	(Co)Variabelen / Correcties	Type verwondingen	Fiets / E-Fiets
De Guerre et al. (2020)	2007-2017	Leeftijd , Geslacht, Multitrauma , 'Niet-reguliere' Fietsongevallen, 1- of 2-zijdige ongevallen, Cerebrale Bloedingen	Meerdere	E-Fiets = Risicofactor voor Multitrauma
Poos et al. (2017)	2014-2016	Leeftijd, Geslacht, Comorbiditeit*	Meerdere	E-Fiets = Vaker Meervoudig Ernstig Gewond*
Verbeek et al. (2019)	2016-2017	Leeftijd, Geslacht, Snelheid, Antistollingsmedicatie, Alcoholgebruik	Traumatisch Hersenletsel	Geen verschil
Verstappen et al. (2020)	2018	Leeftijd , Geslacht, Comorbiditeit , BMI, Snelheid, Alcoholgebruik, e.a.	Meerdere	Geen verschil
Van der Zaag et al. (2022)	2018-2019	Leeftijd, Alcoholgebruik, Comorbiditeit	Fracturen Kaak / Aangezicht	Geen verschil

* Propensity-score matching analyse.

* Letsel aan de schedel was ook ernstiger bij e-fietsers.

Ongevallen met (Elektrische) Fietsen

- › Initiële analyses: hoger risico en letselernst E-fiets
- › Correctie(s) nodig voor kenmerken van de E-fietser
- › Resultaten omtrent risico zijn conflicterend
- › Letselernst: niet eenduidig
  - *Risicoanalyses zijn gevoelig voor de kwaliteit van de data en de keuzes die hierover gemaakt worden.*
- › Meest voorkomende type fietsongeval is enkelvoudig
  - *Geldt voor zowel conventionele als elektrische fietsen*

Invloed van andere weggebruikers

- › Weinig statistieken beschikbaar
- › Meervoudige ongevallen: geen grote verschillen tussen fietstypen
- › Ongevallen met gemotoriseerd verkeer zijn vaker dodelijk
- › Slachtoffers rapporteren wel invloed van andere weggebruikers
- › Mogelijk wel interacties die vooraf gaan aan enkelvoudige ongevallen

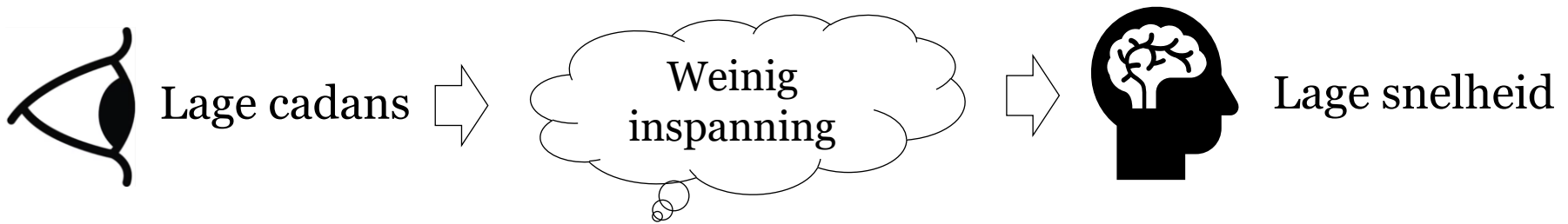

- › **E-Fietsers** rijden gemiddeld met **hogere snelheid** dan fietsers.
  - Verschil is ± 3 km/u.
  - Grootste verschillen in vrije omstandigheden.

- › Veel E-Fietsers zijn **oudere fietsers**
  - Effecten van veroudering:
    - Cognitief
    - Fysiek
  - Meer moeite met fietshandelingen:
    - Over de schouder kijken,
    - Richting aangeven
    - Op- en afstappen
    - Tijdig reageren

- › **Interacties en conflicten met E-Fiets** m.n. gerelateerd aan **snelheid**
- › Moeite om gedrag van E-fietsers te voorspellen in verkeer:

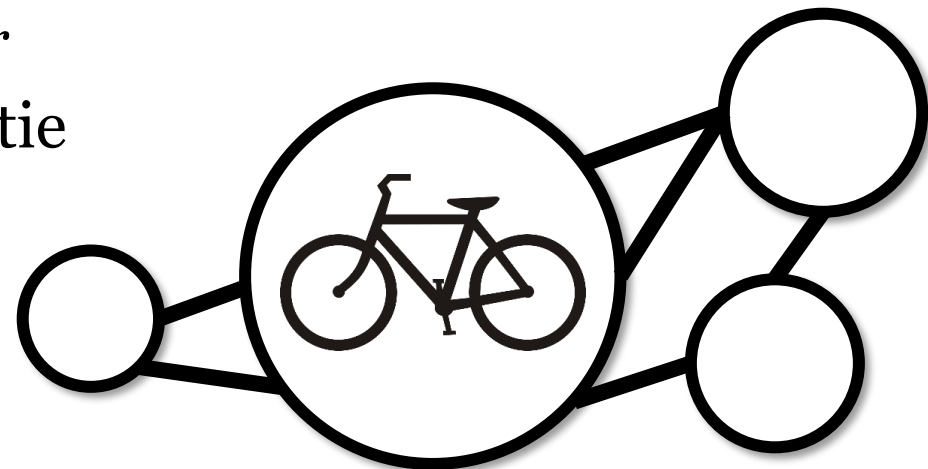
1. Onderschatting van snelheid
2. Overschatting van overstee kruimte (gap)

Problemen met voorrang krijgen of verlenen:

1. Te weinig ruimte krijgen
2. Abrupte remreacties noodzakelijk

- › Merendeel fietsongevallen is enkelvoudig
- › Merendeel E-fiets slachtoffers = oudere fietsers
- › Invloed andere weggebruikers relatief beperkt
  - *Wel belangrijk bij dodelijke ongevallen*
- › Rol van andere weggebruikers wel gerapporteerd
- › Interacties gaan mogelijk vooraf aan enkelvoudige ongevallen
  - *Inschatten snelheid E-Fietser*
- › Momentopname / Registratie
  - *Deels Covid-tijdperk*
  - *Gewenning?*
  - *Populatieveranderingen?*

Bedankt voor de aandacht!

- > f.westerhuis@rug.nl
- > d.de.waard@rug.nl

- CBS. (2022). Verkeersdoden 2021: Tabellen over het aantal verkeersdoden in 2021. Opgeroepen van Centraal Bureau voor de Statistiek: https://www.cbs.nl/-/media/_excel/2022/15/verkeersdoden.xlsx
- CBS/ODiN+k. (2022). Verkeersveiligheidscijfers: Verkeersprestaties. Opgeroepen van SWOV: <https://swov.nl/nl/cijfers/verkeersprestaties>
- de Guerre, L., Sadiqi, S., Leenen, L., Oner, C., & van Gaalen, S. (2020). Injuries related to bicycle accidents: an epidemiological study in The Netherlands. *European Journal of Trauma and Emergency Surgery*, 46, 413-418. doi:10.1007/s00068-018-1033-5
- Dozza, M., Piccinini, G. F., & Werneke, J. (2016). Using naturalistic data to assess e-cyclist behavior. *Transportation Research Part F*, 41, 217-226. doi:10.1016/j.trf.2015.04.003
- Huertas-Leyva, P., Dozza, M., & Baldanzini, N. (2018). Investigating cycling kinematics and braking maneuvers in the real world: e-bikes make cyclists move faster, brake harder, and experience new conflicts. *Transportation Research Part F*, 54, 211-222. doi:10.1016/j.trf.2018.02.008
- Kruijer, H., Den Hartog, P., Klein Wolt, K., Panneman, M., & Sprik, E. (2012). *Fietsongevallen in Nederland*. Amsterdam: VeiligheidNL.
- Krul, I., Valkenberg, H., Asscherman, S., Stam, C., & Klein Wolt, K. (2022). *Fietsongevallen en snor- / bromfietsongevallen in Nederland: SEH-bezoeken: inzicht in oorzaken, gevolgen en risicogroepen*. Amsterdam: VeiligheidNL.
- NDC / Rijksoverheid. (2022). *Snelheidsmetingen van ongehinderd rijdende fietspadgebruikers pilotmeting 2022 Technische rapportage*. Opgeroepen van <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2022/11/22/2022229896-4-bijlage-4-rapportage-snelheidsmetingen-fietspadgebruikers-2022>
- Petzoldt, T., Schleinitz, K., Gehlert, T., & Krems, J. F. (2017a). Drivers' gap acceptance in front of approaching bicycles – Effects of bicycle speed and bicycle type. *Safety Science*, 92, 283-289.

- Petzoldt, T., Schleinitz, K., Heilmann, S., & Gehlert, T. (2017b). Traffic conflicts and their contextual factors when riding conventional vs. electric bicycles. *Transportation Research Part F*, 46, 477-490.
- Poos, H., Lefarth, T., Harbers, J., Wendt, K., El Moumni, M., & Reininga, H. (2017). E-bikers raken vaker ernstig gewond na fietsongeval. *Nederlands Tijdschrift voor de Geneeskunde*, 161, D1520.
- Schepers, P., Fishman, E., Den Hertog, P., Klein Wolt, K., & Schwab, A. (2014). The safety of electrically assisted bicycles compared to classic bicycles. *Accident Analysis and Prevention*, 73, 174-180.
- Schepers, P., Klein Wolt, K., & Fishman, E. (2018). The safety of e-bikes in The Netherlands, No. 2018-02, Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). Paris: International Transport Forum. doi:10.1787/21de1ffa-en
- Schepers, P., Klein Wolt, K., Helbich, M., & Fishman, E. (2020a). Safety of e-bikes compared to conventional bicycles: What role does cyclists' health condition play? *Journal of Transport & Health*, 19, 100961. doi:10.1016/j.jth.2020.100961
- Schepers, P., Weijermars, W., Boele, M., Dijkstra, I., & Bos, N. (2020b). Oudere fietsers: Ongevallen met oudere fietsers en factoren die daarbij een rol spelen. Den Haag: SWOV.
- Schleinitz, K., Petzoldt, T., Franke-Bartholdt, L., Krems, J. F., & Gehlert, T. (2017). The German Naturalistic Cycling Study - Comparing cycling speed of riders of different e- bikes and conventional bicycles. *Safety Science*, 92, 290-297.
- Schleinitz, K., Petzoldt, T., Krems, J. F., & Gehlert, T. (2016). The influence of speed, cyclists' age, pedaling frequency, and observer age on observers' time to arrival judgments of approaching bicycles and e-bikes. *Accident Analysis and Prevention*, 92, 113-121. doi:https://doi.org/10.1016/j.aap.2016.03.020
- SWOV. (2022). QLIK: BRON (Bestand geRegistreerde Ongevallen in Nederland). Den Haag: Stichting Wetenschappelijk Onderzoek Verkeersveiligheid SWOV. Opgehaald van <https://swov.nl/nl/cijfers/verkeersongevallen>

- Van Boggelen, O., Van Oijen, J., & Lankhuijzen, R. (2013). *Fietsberaad Publicatie 24: Feiten over de elektrische fiets*. Utrecht: Fietsberaad.
- Van der Zaag, P., Rozema, R., Poos, H., Kleinbergen, J., van Minnen, B., & Reininga, I. (2022). Maxillofacial Fractures in Electric and Conventional Bicycle-Related Accidents. *Journal of Oral and Maxillofacial Surgery*, *80*, 1361-1370. doi:10.1016/j.joms.2022.03.020
- Verbeek, A., de Valk, J., Schakenraad, D., Verbeek, J., & Kroon, A. (2021). E-bike and classic bicycle-related traumatic brain injuries presenting to the emergency department. *Emergency Medicine Journal*, *38*, 279-284. doi:10.1136/emered-2019-208811.
- Verstappen, E., Vy, D., Janzing, H., Janssen, L., Vos, R., Versteegen, M., & Barten, D. (2021). Bicycle-related injuries in the emergency department: a comparison between E-bikes and conventional bicycles: a prospective observational study. *European Journal of Trauma and Emergency Surgery*, *47*, 1853-1860.